

לאה רושקובסקי, אחייניתו של יצחק בערב "שרים לזכרם", 2022:

ערב טוב משפחות יקרות, בעצם, המשפחה הרחבה שלי. אני מבקשת לספר מעט על הקשר בין משפחתי ליהודה עמיחי. אני רוצה להתחיל בשורה האחרונה שיהודה עמיחי כתב בשירו "התרמיל האחרון של יצחק", שם הוא כתב בסופו של השיר: "ובחביות הגדולות והאפלות התחילה התסיסה ששוב לא תפסק לעולם". לא רק משורר היה עמיחי, היו בשורות שיריו הרבה דברי נבואה כמו שורה זו.

סבא שלי, יוסף ארליך, חבתן ותיק מאודסה עלה לארץ ב 1922 בדיוק לפני 100 שנים. באופן טבעי הוא הצטרף לעבודה ביקב בראשון, כאן הקים את ביתו.

הוא וסבתא ג'ניה, ונולדו להם שלשה ילדים, אהרון שרה ויצחק. הבנים אהרון ואיציק נשלחו ללמוד בבית ספר מקצועי מכס פין כי שם שכר הלימוד היה זול יותר, אבל דוד איציק חלם על חינוך והוראה והצטרף ללמודים בסמינר גבעת השלושה.

כשגויס ב 1948 שימש קצין תרבות פלוגתי בפלמ"ח וכמובן כמורה לעברית לאנשי הנח"ל. איציק נפל ביולי 1948 בקרב בחוליקאת.

יחד עם איציק שירתו גם יהודה עמיחי כקצין תרבות ויחד איתו נלחם בקרב הקשה בחוליקאת. בעקבות קרב זה כתב עמיחי את השיר: "התרמיל האחרון של יצחק", אחרי שהוא הביא את חפציו האחרונים של דוד איציק לסבא יוסף, ליקב.

עברו שנים, עמיחי שנולד בוירצבורג גרמניה הוזמן לכנס בגרמניה בו גם אני לגמרי במקרה, השתתפתי כנציגת יד ושם. בסוף הערב אזרתי אומץ לגשת אל עמיחי ולהציג את עצמי. הוא הסתכל עליי ואמר: "את לא צריכה להסביר, את שייכת לאיציק ארליך, את דומה לו".

זו הייתה הערה מטלטלת, מכיוון שזה היה כוס, לא היה מקום לשיח. החלפנו מספרי טלפון והזמנתי אותו לדבר לפני תלמידי הגימנסיה הריאלית שם עבדתי. זה היה אירוע מרשים לשמוע אותו באודיטוריום בגימנסיה קורא משיריו ואפילו זכיתי לקבל ממנו הקדשה מיוחדת, "ללאה, שאני הכרתי את דודה והיא לא". לאחר המפגש באודיטוריום נשארנו לשוחח זמן רב. הדגשתי את השורה האחרונה בשירו על התסיסה שלא תיפסק לעולם והוא היה מעוניין לדעת מה הייתה אותה תסיסה שלא היה לה סוף.

מה קרה למשפחתו של סבא יוסף החבתן שבא מאודסה.

ישבתי וסיפרתי, ספרתי על משה, הבן של דודה שרה שנהרג בשער האריות בששת הימים, ספרתי על איציק בעלה של נכדתו של סבא יוסף שהיה טיס, נפל בשבי במלחמת יום כיפור ואחר כך נהרג בטיסה. ספרתי על אחיינו פרופסור יוסי האפרתי שהרגיש חובה להתגייס ביום כיפור ולתרום כמו בני המשפחה, ויוסי נהרג ברמת הגולן, ועל נכד נוסף, ירון, שלא היה יכול להתמודד עם הכאב המשפחתי הארוך והתאבד, ובסופו של דבר על אבא שלי, אהרון, שקיבל התקף לב במהלך טקס יום הזכרון במצבה בראשון ונפטר. והכאב הזה, נשאר כמו בטון בלב ולא מתפוגג.

משפחה שתרמה את בניה למולדת, למולדת עליה חלמו דורות של יהודים, מולדת שנקנתה בדם יקר עם נבואתו של יהודה עמיחי שהבין שאותה תסיסה שהחלה בחבית של היקב שלנו, לא תפסיק לעולם.

אותה תסיסה של כולנו בערב זה